

Τέσσερις ώρες στα άδυτα της Προεδρικής Φρουράς - Ρεπορτάζ

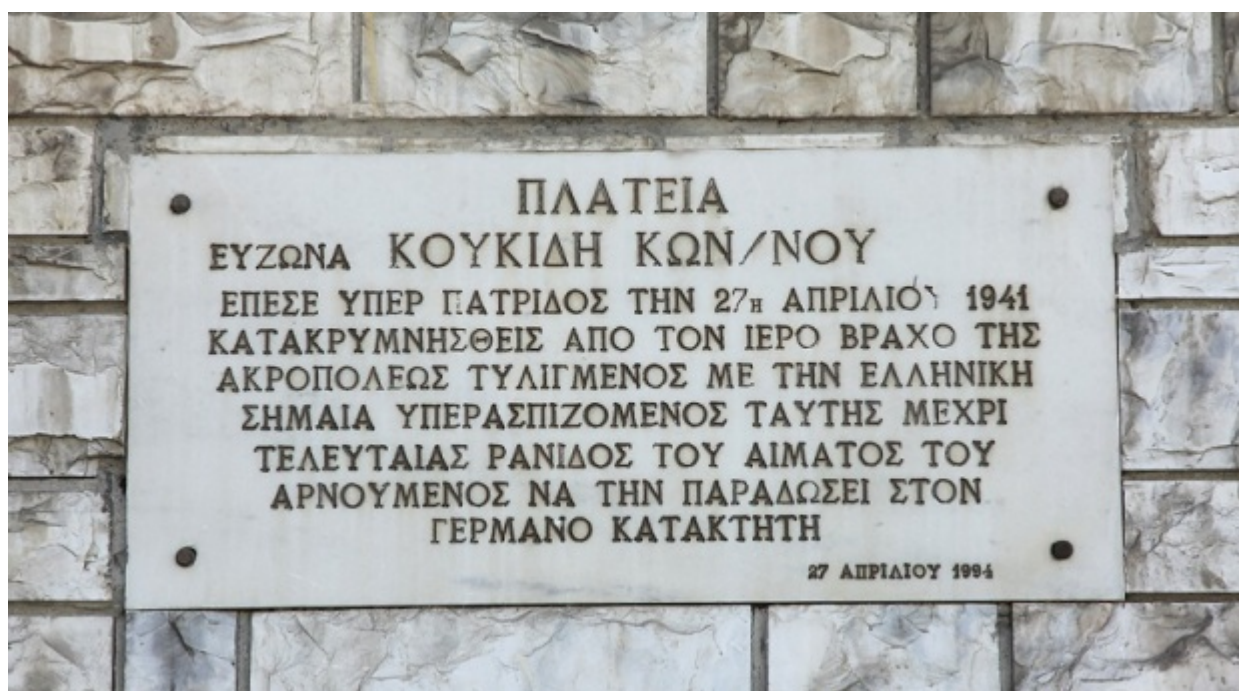
/ [Γενικά Θέματα](#)

Ακόμα και στον πρώτο όροφο, όπου βρίσκεται το γραφείο του διοικητή της Προεδρικής Φρουράς, μπορεί να ακούσει κανείς τα καρφιά από τα τσαρούχια να προσγειώνονται με δύναμη στο τσιμέντο της αυλής.

Είμαστε μέσα στο στρατόπεδο «Γεωργίου Τζαβέλλα» της Προεδρικής Φρουράς, στα άδυτα της Ηρώδου Αττικού, και κρυφοκοιτάζουμε τις λεπτομέρειες από την καθημερινότητα μιας μονάδας που ξεκίνησε ως μάχιμη αλλά που σήμερα έχει καθαρά τελετουργικό χαρακτήρα και κάποιες, λιγότερο γνωστές, ποντιακές λεπτομέρειες.

Για να μπούμε στο κυρίως κτήριο του διοικητηρίου έχουμε περάσει από την πλατεία του Εύζωνα Κωνσταντίνου Κουκίδη που (αν και δεν έχει εξακριβωθεί ιστορικά) τιμάται καθώς στις 27 Απριλίου 1941 θρυλείται ότι έπεσε από το βράχο της Ακρόπολης τυλιγμένος με την ελληνική σημαία, αρνούμενος να την παραδώσει στους Γερμανούς.

*Η αναμνηστική πλάκα που υπάρχει στην πλατεία μέσα στο στρατόπεδο της Προεδρικής Φρουράς
(φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)*

Περιμένοντας να ξεκινήσει η ξενάγηση, παρατηρούμε ότι το στρατόπεδο της Ηρώδου Αττικού δεν ησυχάζει ποτέ. Ζευγάρια Ευζώνων επιστρέφουν από τις υπηρεσίες τους συνοδεία δεκανέα· ακολουθούν κατά γράμμα το τελετουργικό ακόμα κι όταν η πόρτα κλείνει πίσω τους. Φαντάροι με στολές αγγαρείας πηγαινοέρχονται. Μαθητές σχολείων πηγαινοέρχονται κι εκείνοι τότε στο ραφείο, τότε στο τσαρουχάδικο της Προεδρικής Φρουράς.

«Έχουμε πάρα πολλά αιτήματα από σχολεία. Αναγκαζόμαστε, όμως, να απορρίπτουμε αυτά που αφορούν πολύ μικρά παιδιά Δημοτικού» μας λέει ο συνταγματάρχης Αριστείδης Ηλιόπουλος, δίνοντάς μας μια ιδέα για το πόσο δημοφιλής είναι η Προεδρική Φρουρά.

«Θέλει εκπαίδευση για να φορέσεις το τσαρούχι»

Είναι η πρώτη μέρα του ρεπορτάζ μας για την Προεδρική Φρουρά. Θα χρειαστούν δύο επισκέψεις προκειμένου να πάρουμε μια γεύση από το πώς είναι να υπηρετείς ως Εύζωνας. Γνωρίζουμε ήδη πως είναι κάτι σαν «στάμπα»: όσοι απολύονται από εδώ κουβαλούν πάντα την εμπειρία, και οι δεσμοί που αναπτύσσονται εδώ είναι ιδιαίτεροι.

«Το ζευγάρι έχει απόλυτη σημασία», μας εξηγούν. Παρόμοιο ύψος και σωματότυπος είναι τα δύο βασικά χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται ώστε να

γίνει ο διαχωρισμός. Ιδανικά, τα ζευγάρια έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά και χρώματα. Πετυχημένο ευζωνικό ζευγάρι, όμως, θεωρείται εκείνο που καταφέρνει να συγχρονίζεται στα λεγόμενα τυφλά βήματα. Είναι εκείνα τα βήματα όπου ο ένας έχει στραμμένη την πλάτη στον άλλο.

Ποντιακή στολή, θερινός ντουλαμάς, επίσημη ευζωνική στολή, χειμερινός ντουλαμάς, κρητική στολή
(φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Η ξενάγησή μας έχει ήδη ξεκινήσει και επιβεβαιώνει αυτό που ήδη υποψιαζόμαστε. Η πειθαρχία εδώ είναι δεύτερη φύση όλων. Μπροστά μας στην αίθουσα εκδηλώσεων στέκονται άκαμπτοι τέσσερις Εύζωνες με τέσσερις διαφορετικές φορεσιές: με τον χειμερινό ντουλαμά (Στολή Μακεδονικού Αγώνα), τον θερινό ντουλαμά (Στολή Βαλκανικών Πολέμων), την κρητική και την ποντιακή.

«Πόσες ποντιακές στολές έχετε;», ρωτάμε τον διοικητή της Φρουράς.

«Προς το παρόν δύο που τις χρησιμοποιούμε στις 19 Μαΐου, στην αλλαγή στο Μνημείο. Έχουμε ζητήσει πίστωση για άλλες έξι, υπολογίζω μέσα στον επόμενο χρόνο. Από εκεί και πέρα ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας πρέπει να δώσει το πράσινο φως ώστε να χρησιμοποιούνται και αυτές κανονικά, όπως οι κρητικές», εξηγεί ο συνταγματάρχης Ηλιόπουλος.

Μπροστά μας είναι και ένας Εύζωνας που θα τον χρησιμοποιήσουμε ως... μοντέλο! Συνηθισμένος στα φλας και στα βίντεο, δεν βλεφαρίζει καν όταν δύο φωτογράφοι κάνουν απανωτά κλικ απαθανατίζοντας όλη τη διαδικασία ντυσίματος με την επίσημη ευζωνική στολή του οπλίτη. Όταν μιλάμε για το «ντύσιμο» ενός Εύζωνα, δεν μιλάμε για απλή υπόθεση. Το «ατσάκιστος» θα μπορούσε να είναι ένας από

τους χαρακτηρισμούς της διαδικασίας. Ο κάθε ένας είναι υπεύθυνος για τη στολή του: να είναι καθαρή, περιποιημένη, σιδερωμένη, τα κουμπιά στη θέση τους.

Η φουστανέλα αποτελείται από δύο φύλλα που τεντώνονται πάνω στην τάβλα. Ο λευκός χασές, μήκους 30 μέτρων, έχει 400 πιέτες - όσα και τα χρόνια της σκλαβιάς στον Τούρκο, μαθαίνουμε. Από χασέ είναι και το πουκάμισο με το μεγάλο άνοιγμα των μανικιών. Οι κάλτσες κρατιούνται στη θέση τους από τη ζώνη ανασπάστου. Η φουστανέλα μένει σταθερή στο σώμα του Εύζωνα χάρη στη ζώνη από λουστρίνι με τις φυσιγγιοθήκες.

Οι πιέτες της φουστανέλας ισιώνονται μία-μία πάνω στην τάβλα (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Το πιο περίτεχνο κομμάτι της ευζωνικής στολής είναι η φέρμελη, το γιλέκο. Στα πόδια μπαίνουν οι καλτσοδέτες, πάνω από τη φουστανέλα τα μπλε και άσπρα κρόσσια και στο κεφάλι το φάριο από κόκκινη τσόχα, με τη χαρακτηριστική φούντα από μαύρο μετάξι.

Το κόκκινο στο φάριο είναι για το αίμα των Ελλήνων, το μαύρο για τα δάκρυά τους στην Τουρκοκρατία (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Όση εκπαίδευση θέλει ένας Εύζωνας προκειμένου να μάθει να φορά τη στολή του, ακόμα περισσότερη χρειάζεται για να μάθει να περπατάει με τα άκαμπτα τσαρούχια. «Οι υπηρεσίες εδώ δεν είναι εύκολες. Σκεφτείτε ότι πριν από λίγες ημέρες σε μια κατάθεση στεφάνου οι Εύζωνες έμειναν 1 ώρα και 40 λεπτά στο επ' ώμου. Σκεφτείτε επίσης ότι το όπλο ζυγίζει επτά κιλά. Και το χειρότερο ήταν ότι τα παιδιά δεν το περίμεναν πως θα έμεναν τόση ώρα», μας λέει ένας αξιωματικός. Οι παρατάξεις του Προέδρου και τα διαπιστευτήρια είναι εκείνες οι περιστάσεις που απαιτούν, συνήθως, τις μεγαλύτερης διάρκειας ακινησίες.

Επόμενη στάση: Ραφείο και τσαρουχάδικο

Ο Εύζωνας φοράει τη φέρμελη (γυλέκο) ενώ πίσω του διακρίνονται δύο Εύζωνες με την ποντιακή και την κρητική στολή. Το rontos-news βρέθηκε μέσα στο στρατόπεδο της Ηρώδου Αττικού (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

«Μας πιάνει ρίγος για τη Φρουρά. Οι Εύζωνοι φεύγουν από εδώ και πάνε κάτω στο μνημείο. Κάποια στιγμή χτυπάνε τα πόδια τους επιβλητικά. Τα χτυπάνε για να ακούν οι πρόγονοί μας ότι είμαστε ζωντανοί και ελεύθεροι. Ντύνεται η Φρουρά και βγαίνει έξω και βγαίνουμε και εμείς και τους χαζεύουμε, που τους βλέπουμε καθημερινά», λέει ο τσαρουχοποιός Γιώργος Δερματάς.

Βρισκόμαστε στο τσαρουχάδικο της Φρουράς για να συναντήσουμε δύο μοναδικούς τεχνίτες. Δουλειά τους είναι να προμηθεύουν με τσαρούχια τους Εύζωνες, στιβάλια τους αξιωματικούς, να φτιάχνουν άσπρες μπότες για την κρητική και μαύρες για την ποντιακή στολή. Είναι οι μοναδικοί του είδους τους σε όλη την Ελλάδα και δουλεύουν αποκλειστικά στο στρατόπεδο της Ηρώδου Αττικού. Για να φτιαχτεί το τσαρούχι θέλει περίπου 4-5 ημέρες και έχει διάρκεια ζωής σχεδόν πέντε χρόνια. Κατασκευάζεται αποκλειστικά στο χέρι και ράβεται με σουβλί, βελόνα και κερωμένο σπάγκο.

Κάθε τσαρούχι, ανάλογα με το νούμερο, έχει σχεδόν 60 καρφιά (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Σε αντίθεση με το τσαρουχάδικο, το ραφείο βρίσκεται σε όροφο. Μια στολή ξεκινά να ράβεται από το μηδέν με φυσικές πρώτες ύλες, μαλλί, βαμβάκι και μετάξι. Η κατασκευή της φουστανέλας θεωρείται ότι είναι υπόθεση εύκολη που απαιτεί δύο με τρεις ημέρες. Τέχνη και υπομονή χρειάζεται η φέρμελη, η οποία είναι κεντημένη όλη στο χέρι, και χρειάζεται επτά μήνες, από έναν έμπειρο τεχνίτη, για να ολοκληρωθεί. Αν και το ύφασμα που χρησιμοποιείται είναι μάλλινο, το κέντημα είναι τόσο πυκνό που στο μπροστινό μέρος δεν ξεχωρίζει. «Από τις βελονιές μπορώ να καταλάβω αν αυτός που τις έκανε ήταν ήρεμος ή όχι. Να δω αν ήταν συγκεντρωμένος ή όχι», μας λέει ο Βαγγέλης Λάζος, υπεύθυνος του ραφείου.

Ο Βαγγέλης Λάζος, υπεύθυνος του ραφείου, κρατάει τη φέρμελη του αξιωματικού (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Η κατασκευή μιας στολής, παλιότερα, ήταν τέχνη οικιακή. Τη στολή του αξιωματικού, στην οποία η φέρμελη είναι κεντημένη με επίχρυσα νήματα και η φουστανέλα πιο μακριά, παλιά την έκαναν οι τερζήδες που γύριζαν όλη την Ελλάδα σε κομπανίες. Μέχρι τη δεκαετία του 1970 την Προεδρική Φρουρά την προμήθευαν στολές εξωτερικά συνεργεία. Μέσα στο στρατόπεδο υπήρχαν απλώς τεχνίτες που έκαναν τη συντήρηση. Από τη στιγμή, όμως, που άρχισαν να εκλείπουν οι τεχνίτες, το ραφείο της Φρουράς ανέλαβε να φτιάχνει εξολοκλήρου τις στολές.

Ημέρα Κυριακή: Η Προεδρική Φρουρά παρελαύνει

Όλοι έχουν δει τους Εύζωνες σε υπηρεσία στο Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη κάτω από τη Βουλή. Φρουρά έχουν και το Προεδρικό Μέγαρο και η κεντρική πύλη του στρατοπέδου. Υπάρχουν όμως γηγενείς Αθηναίοι που δεν γνωρίζουν ότι κάθε Κυριακή πρωί οι Εύζωνες κάνουν παρέλαση από το στρατόπεδο έως τον Άγνωστο Στρατιώτη. Ή ότι κάνουν έπαρση και υποστολή της σημαίας στον Ιερό Βράχο της Ακρόπολης, Κυριακές και επίσημες αργίες. Αντίθετα, τα τουριστικά πρακτορεία είναι απολύτως ενημερωμένα και φροντίζουν να εντάσσουν στα τουριστικά τους πακέτα την ευζωνική παρέλαση.

Είναι η δεύτερη μέρα του ρεπορτάζ μας. Είναι Κυριακή και έχουμε επιστρέψει στο στρατόπεδο.

Μέσα στο στρατόπεδο, λίγο προτού φτάσει η μπάντα για να ξεκινήσει η παρέλαση (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Οι Εύζωνες είναι όλοι ντυμένοι, έτοιμοι. Αξιωματικοί τους ισιώνουν τις φουστανέλες, τους φτιάχνουν τις φούντες από τα τσαρούχια. Όταν φτάνει η μπάντα της Πυροσβεστικής, γίνεται η παραλαβή της σημαίας και κάνουν δύο δοκιμαστικούς γύρους. Αυτό που βλέπουμε δεν είναι ένα σόου προς τέρψη των τουριστών. Τα πάντα είναι πολύ... σοβαρά, και το πρωτόκολλο πανταχού παρόν.

*Πριν από την παρέλαση της Κυριακής γίνεται παράδοση-παραλαβή της σημαίας μέσα στο στρατόπεδο
(φωτ.: Κ. Καταίγιαννης)*

Τους Εύζωνες που είναι έτοιμοι να παρελάσουν τους βλέπουν και οι νεοσύλλεκτοι. Δεν έχουν παρακολουθήσει όλη την προετοιμασία, «για την αναμονή και την προσδοκία», μας εξηγεί ο διοικητής. Αργότερα, μας αποκαλύπτει ότι είναι παράδοση οι νεοσύλλεκτοι να μην πατούν στον λεγόμενο «τσαρουχόδρομο», στο πεζοδρόμιο της Βασιλίσσης Σοφίας. Όσο και αν φαίνεται δύσκολο, εξαιτίας του κόσμου που στριμώχνεται όσο η Προεδρική Φρουρά παρελαύνει στο οδόστρωμα, πράγματι οι νεοσύλλεκτοι δεν πατούν στο φθαρμένο από τα τσαρούχια κομμάτι του πεζοδρομίου.

Φτάνοντας στην πλατεία μπροστά από το Μνημείο του Αγνώστου Στρατιώτη, ο κόσμος είναι τόσοσ που δυσκολευόμαστε να δούμε πάνω από τους συγκεντρωμένους. Βλέπουμε όμως τον Εύζωνα που σε μία κίνηση που κάνει, γλιστράει και πέφτει. Ο διοικητής κοιτάζει ανήσυχος. «Ακόμα και σοβαρά τραυματισμένος, θα αναγκαστεί να γυρίσει πίσω μαζί με τους υπόλοιπους», εξηγεί ο συνταγματάρχης Αριστείδης Ηλιόπουλος.

Τελικά, μπορεί οι φωτογραφίες των Ευζώνων να κάνουν τον γύρο του κόσμου μαζί με τα στιγμιότυπα από τις διακοπές χιλιάδων τουριστών, μπορεί τα ευζωνάκια από το Μοναστηράκι να είναι συνηθισμένο σουβενίρ, ωστόσο η ζωή μέσα στο στρατόπεδο απέχει έτη φωτός από οποιαδήποτε έννοια φολκλόρ.

*Τα τουριστικά πρακτορεία φροντίζουν να εντάξουν στις ξεναγήσεις τους την ευζωνική παρέλαση
(φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)*

Στιγμιότυπο από την παρέλαση της Κυριακής στη Βασ. Αμαλίας (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Στιγμιότυπο από την παρέλαση της Κυριακής στη Βασ. Αμαλίας (φωτ.: Κ. Κατσόγιαννης)

Στιγμιότυπο από την παρέλαση της Κυριακής στη Βασ. Σοφίας (φωτ.: Κ. Κατσόγιαννης)

Στιγμιότυπο από την παρέλαση της Κυριακής στη Βασ. Σοφίας (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Ο σημαιοφόρος είναι αξιωματικός. Η φουστανέλα του είναι πιο μακριά και η φέρμελη (γιλέκο) κεντημένη με χρυσή κλωστή (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Κάθε Κυριακή πρωί οι Εύζωνες κάνουν παρέλαση έως τον Άγνωστο Στρατιώτη. Προτού ξεκινήσει η παρέλαση, μέσα στο στρατόπεδο γίνεται η παραλαβή της σημαίας με κάθε επισημότητα (φωτ.: Κ. Κατσίγιαννης)

Γνωρίζετε ότι:

- ◆ Η Προεδρική Φρουρά ιδρύθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1868 ως «στράτευμα αυθύπαρκτον υπό την ονομασία το “ΑΓΗΜΑ”, αποτελούν μέρος του μονίμου στρατού και προορισμένον αποκλειστικώς για την υπηρεσίαν ημών».
- ◆ Την περίοδο της Τουρκοκρατίας, τη σημερινή στολή του Εύζωνα την φορούσαν οι κλέφτες και οι αρματολοί. Η λιτή τους ενδυμασία, σε συνδυασμό με την ευτελή ποιότητά της, έδωσε στον Εύζωνα το προσωνύμιο «τσολιάς» (=αυτός που φορά τσόλια, κουρέλια). Στην Επανάσταση του 1821 καθιερώθηκε ως εθνική ενδυμασία όλων των αρχηγών και οπλαρχηγών.
- ◆ Το τσαρούχι είναι βαρύ, σκληρό και ανθεκτικό προκειμένου να πατά γερά στο έδαφος, να γαντζώνει και να κλωτσά. Κατάλληλο, δηλαδή, για μάχη σώμα με σώμα σε βουνά αλλά και κάμπους.
- ◆ Ο τίτλος «ΕΥ ΖΩΝΟΣ» σημαίνει «καλά ζωσμένος». Η λέξη έχει τη ρίζα της στα ομηρικά έπη. Έτσι μνημονεύονται οι πολύ ψηλοί και καλά ζωσμένοι πολεμιστές που έφεραν ελαφρύ οπλισμό και είχαν άριστη σωματική διάπλαση και ευρωστία.

Πηγή: pontos-news.gr